

Informacijos suvestinė

EUROPOS SĄJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJOS TAIKYMO SRITIS

Europos pagrindinių teisių chartijos taikymo sritis apibrėžta jos 51 straipsnyje, kuriame numatyta:

„1. <...> Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. Todėl jie turi gerbti teises, laikytis principų ir juos taikyti pagal turimus įgaliojimus, nepažeisdami Sąjungos įgaliojimų, suteiktų jai Sutartimis, ribų.

2. <...> Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungos įgaliojimų ribų, nenustato Sąjungai jokių naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse nustatytųjų.“

Kiek tai susiję su Sąjungos teisės aktais, reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje atliko tam tikrų antrinės teisės aktų galiojimo kontrolę atsižvelgdamas į pagrindines teises¹ ir nurodė, kad aktai, kaip antai Sąjungos direktyvos, būtinai turi būti aiškinami atsižvelgiant į pagrindines teises².

Kalbant apie valstybes nares, reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas, nagrinėdamas nemažai prašymų priimti prejudicinį sprendimą, išaiškino sąvoką „Sąjungos teisės įgyvendinimas“ ir nurodė, be kita ko, tam tikrus požymius, į kuriuos galima atsižvelgti sprendžiant, ar nacionalinės teisės aktas patenka į šios sąvokos taikymo sritį.

1 Žr., be kita ko, 2014 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Digital Rights Ireland ir Seitlinger ir kt.* (C-293/12, EU:C:2014:238, 69 punktas).

2 Žr., be kita ko, 2014 m. gegužės 13 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Google Spain ir Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, 68 ir paskesni punktai).

I. Chartijos taikymas Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams

2016 m. rugsejo 20 d. Didžiosios kolegijos sprendimas „Ledra Advertising / Komisija ir ECB“ (C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701)

Kipro Respublika, kurios valiuta yra euras, pateikė prašymą skirti Europos stabilumo mechanizmo (ESM)³ finansinę paramą po to, kai 2012 m. pradžioje kai kurie šioje valstybėje narėje įsteigti bankai patyrė sunkumų. Ši parama turėjo būti teikiama pagal makroekonominio koregavimo programą, kuri turėjo būti sukonkretinta ESM vardu Komisijos suderėtame Susitarimo memorandume. Tokį memorandumą 2013 m. balandžio 26 d. pasirašė Kipro Respublika ir ESM. Ieškovai pagrindinėje byloje, kurie turėjo indėlių tam tikruose Kipro bankuose, pareiškė ieškinius Bendrajame Teisme ir prašė, pirma, panaikinti tam tikrus šio memorandumo punktus ir, antra, atlyginti jų tariamai patirtus nuostolius. Kaip teigė ieškovai, šie nuostoliai atsirado dėl ginčijamų punktų įtraukimo į Susitarimo memorandumą ir Komisijai pažeidus savo pareigą užtikrinti šio memorandumo atitiktį Sąjungos teisei, o būtent Chartijos 17 straipsnio (teisė į nuosavybę) 1 daliai. Bendrajam Teismui pripažinus ieškinius iš dalies nepriimtinais ir iš dalies nepagrįstais, ieškovai pateikė apeliacinį skundą Teisingumo Teismui.

Dėl klausimo, ar Chartija taikoma nagrinėtu atveju, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad valstybės narės neįgyvendina Sąjungos teisės pagal ESM steigimo sutartį, taigi Chartija joms netaikytina šiomis aplinkybėmis, bet taikytina Sąjungos institucijoms, įskaitant atvejus, kai jos veikia už Sąjungos teisinės sistemos ribų.

Teisingumo Teismas pridūrė, kad kai priimamas susitarimo memorandumas, kaip antai 2013 m. balandžio 26 d. Susitarimo memorandumas, Komisija pagal ESS 17 straipsnio 1 dalį, kurioje jai numatytas bendras uždavinys prižiūrėti Sąjungos teisės taikymą, ir pagal ESM steigimo sutarties 13 straipsnio 3 ir 4 dalis, kuriose ji įpareigota kontroliuoti ESM sudarytų susitarimo memorandumų atitiktį Sąjungos teisei, privalo užtikrinti, kad toks memorandumas būtų suderinamas su Chartijoje įtvirtintomis pagrindinėmis teisėmis. Tuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad nagrinėjant ieškinį dėl atsakomybės reikia ištirti, ar Komisija prisidėjo prie pakankamai akivaizdaus apeliančių nuosavybės teisės, kaip ji suprantama pagal Chartijos 17 straipsnio 1 dalį, pažeidimo priimant 2013 m. balandžio 26 d. Susitarimo memorandumą (67 ir 68 punktai)⁴.

3 2012 m. vasario 2 d. Briuselyje (Belgija) sudaryta Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutartis tarp Belgijos Karalystės, Vokietijos Federacinės Respublikos, Estijos Respublikos, Airijos, Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Italijos Respublikos, Kipro Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, Maltos, Nyderlandų Karalystės, Austrijos Respublikos, Portugalijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos, Slovakijos Respublikos ir Suomijos Respublikos. Ši sutartis įsigaliojo 2012 m. rugsejo 27 d.

4 Šis sprendimas aptartas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 69.

II. Chartijos taikymas valstybėms narėms. Sąvoka „Sąjungos teisės įgyvendinimas“

1. Taikomi principai

2013 m. vasario 26 d. Didžiosios kolegijos sprendimas „Åkerberg Fransson“ (C-617/10, EU:C:2013:105)

Ginčas pagrindinėje byloje kilo tarp *Åklagaren* (Švedijos prokuratūra) ir H. Åkerberg Fransson dėl prieš pastarąjį pradėto baudžiamojo persekiojimo dėl mokesčių vengimo dideliu mastu. Jis buvo kaltinamas tuo, kad savo mokesčių deklaracijose už 2004 ir 2005 m. mokestinius metus pateikė netikslią informaciją, o dėl to valstybės biudžetas prarado pajamų iš pajamų mokesčio ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM). H. Åkerberg Fransson taip pat buvo persekiojamas dėl darbdavio įmokų nedeklaravimo už 2004 m. spalio mėn. ir 2005 m. spalio mėn. referencinius laikotarpius, dėl ko socialinės institucijos prarado pajamų.

Už dvejus nurodytus mokestinius metus mokesčių administratorius skyrė H. Åkerberg Fransson kelias nuobaudas, susijusias su jo pajamomis iš ūkinės veiklos, PVM ir darbdavio įmokomis. Šios nuobaudos apskaičiuotos kartu su palūkanomis ir nebuvo skųstos administraciniam teismui. Sprendimas skirti nuobaudas buvo grindžiamas tuo pačiu pažeidimu – klaidingos informacijos deklaracijoje pateikimu, kuriuo prokuratūra rėmėsi baudžiamojoje byloje.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo klausimas, ar prieš H. Åkerberg Fransson pradėtą procesą reikia nutraukti motyvuojant tuo, kad pagal kitą procedūrą jis jau buvo nubaustas už tą patį pažeidimą, antraip būtų pažeistas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos protokolo Nr. 7 4 straipsnyje ir Chartijos 50 straipsnyje skelbiamas dvigubo nubaudimo draudimas. Todėl, be kita ko, jis pateikė Teisingumo Teismui klausimą, ar Chartijos 50 straipsnyje skelbiamas *ne bis in idem* principas draudžia tai, kad būtų pradėtas kaltinamojo baudžiamasis persekiojimas už mokesčių vengimą, jeigu jis jau buvo nubaustas mokestine sankcija už tą patį klaidingos informacijos deklaracijoje pateikimą.

Vertindamas jurisdikcijos klausimą, Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad Chartijos taikymo sritis, kiek tai susiję su valstybių narių veiksmais, apibrėžta jos 51 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms, tik jei jos įgyvendina Sąjungos teisę. Šiuo aspektu jis pažymėjo, kad Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės gali būti taikomos visose situacijose, kurias reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau negali būti peržengtos tokių situacijų ribos. Teisingumo Teismas pabrėžė, kad remdamasis Chartija jis negali vertinti nacionalinės teisės aktų, kurie nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Tačiau, jei tokie teisės aktai patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas, gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, turi pateikti visas aiškinimo gaires, kad nacionalinis teismas galėtų įvertinti šių teisės aktų atitiktį pagrindinėms teisėms, kurių paisymą jis užtikrina (17–23 punktai)⁵.

⁵ Šis sprendimas aptartas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 16.

Nagrinėtu atveju Teisingumo Teismas pažymėjo, kad H. Åkerberg Fransson skirtos mokestinės sankcijos ir jo baudžiamasis persekiojimas iš dalies susiję su jo deklaravimo pareigų PVM srityje nevykdymu. Jis pareiškė, viena vertus, kad iš Direktyvos 2006/112/EB 2 straipsnio, 250 straipsnio 1 dalies ir 273 straipsnio ir ESS 4 straipsnio 3 dalies matyti, kad kiekviena valstybė narė turi pareigą imtis visų įstatymų numatytų ir administracinių priemonių, kad užtikrintų viso jos teritorijoje mokėtino PVM surinkimą ir kovotų su sukčiavimu. Kita vertus, jis konstatavo, kad SESV 325 straipsnis įpareigoja valstybes nares atgrasomosiomis ir veiksmingomis priemonėmis kovoti su neteisėta veikla, kuri kelia grėsmę Sąjungos finansiniams interesams, ir šiuo aspektu nurodė, kad remiantis Sprendimo 2007/436/EB 2 straipsnio 1 dalimi Sąjungos nuosavus išteklius sudaro pajamos, surenkamos suderintoms PVM apmokestinimo bazėms, nustatytoms pagal Sąjungos taisykles, taikant galiojantį vienodą tarifą. Atsižvelgdamas į tai, jis padarė išvadą, kad mokestinėmis sankcijomis ir baudžiamuoju persekiojimu už mokesčių vengimą, kuriuo buvo ar yra kaltinamas H. Åkerberg Fransson dėl pateiktos informacijos PVM srityje netikslumo, įgyvendinami Direktyvos 2006/112/EB 2 straipsnis, 250 straipsnio 1 dalis ir 273 straipsnis, taip pat SESV 325 straipsnis, t. y. Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Tuo remdamasis jis pripažino turįs jurisdikciją atsakyti į pateiktus klausimus ir pateikti visas aiškinimo gaires, būtinas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui vertinant nacionalinės teisės aktų atitiktį Chartijos 50 straipsnyje skelbiamam *ne bis in idem* principui (24–27 ir 31 punktai).

2014 m. liepos 10 d. Sprendimas „Julian Hernández ir kt.“ (C-198/13, EU:C:2014:2055)

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant septynių darbuotojų ginčą su jų nemokiais darbdaviais ir Ispanijos valstybe dėl nesumokėto darbo užmokesčio, priklausančio šiems darbuotojams dėl jų atleidimo, kurį nacionalinis teismas pripažino niekiniu.

Pagal nagrinėtu atveju taikytus Ispanijos teisės aktus darbdavys galėjo reikalauti, kad Ispanijos valstybė sumokėtų darbuotojui darbo užmokestį, susikaupusį vykstant procesui dėl atleidimo iš darbo ginčijimo, praėjus 60 darbo dienų nuo ieškinio pareiškimo. Jeigu darbdavys nesumokėjo darbo užmokesčio ir yra laikinai nemokus, dėl subrogacijos, taikomos pagal įstatymą, darbuotojas gali tiesiogiai reikalauti, kad darbo užmokestį sumokėtų ši valstybė narė.

Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo klausimas, ar toks reglamentavimas patenka į Direktyvos 2008/94/EB⁶ taikymo sritį ir ar šis reglamentavimas prieštarauja Chartijos 20 straipsniui (lygybė prieš įstatymą), nes taikomas tik neteisėto, bet ne niekinio atleidimo iš darbo atveju.

Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad vien dėl aplinkybės, kad nacionalinė priemonė susijusi su sritimi, kurioje Sąjunga turi kompetenciją, ta priemonė negali patekti į Sąjungos teisės taikymo sritį ir lemti Chartijos taikymo. Toliau jis nurodė, kad siekiant nustatyti, ar nacionalinė priemonė susijusi su Sąjungos teisės įgyvendinimu, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, reikia patikrinti, be kita ko, tai, ar nagrinėjama nacionalinės teisės aktais siekiama įgyvendinti Sąjungos teisės nuostatą, taip pat šių teisės aktų pobūdį ir tai, ar jais siekiama kitų tikslų nei tie, kurie nustatyti Sąjungos teisėje, net jeigu jie šiai teisei gali daryti netiesioginį poveikį, taip pat tai, ar egzistuoja konkretūs Sąjungos teisės aktai šioje srityje arba aktai, galintys jai daryti poveikį (36 ir 37 punktai).

⁶ 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL L 283, 2008 10 28, p. 36).

Nagrinėtu atveju jis, be kita ko, vertino kriterijų, ar nagrinėjama nacionaline priemone siekiama atitinkama direktyva reglamentuojamo tikslo. Šiuo klausimu jis pažymėjo, kad remiantis pagrindinėje byloje aptariamų teisės aktų analize darytina išvada, kad jais siekiama ne užtikrinti Direktyvoje 2008/94/EB numatytą minimalią pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų apsaugą darbdavio nemokumo atveju, bet garantuoti, kad Ispanijos valstybė atlygins žalą, patirtą dėl daugiau kaip šešiasdešimt darbo dienų trunkančio teismo proceso. Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad vien aplinkybė, kad pagrindinėje byloje aptariamais teisės aktais susiję su sritimi, kurioje Sąjunga turi kompetenciją pagal SESV 153 straipsnio 2 dalį, nereiškia, kad turi būti taikoma Chartija. Taigi remdamasis visa ištirta informacija jis padarė išvadą, kad aptariamais teisės aktais negali būti laikomi įgyvendinančiais Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, todėl negali būti nagrinėjami atsižvelgiant į Chartija, būtent jos 20 straipsniu, suteikiamas garantijas (38–41, 46, 48, 49 punktai ir rezoliucinė dalis)⁷.

2. Požymiai, leidžiantys įvertinti, ar nacionaline priemone „įgyvendinama Sąjungos teisė“

2.1. Sąjungos teisė nustato valstybėms narėms vieną ar kelias konkrečias pareigas, arba nacionalinei situacijai taikomos specialios Sąjungos teisės nuostatos

2014 m. kovo 6 d. Sprendimas „Siragusa“ (C-206/13, EU:C:2014:126)

Pareiškėjas byloje buvo kraštovaizdžio draustinyje esančio nekilnojamojo turto savininkas; jis be išankstinio leidimo atliko šio turto didinimo darbus. Kadangi ši darbų kategorija negalėjo būti įteisinta atgaline data, *Soprintendenza Beni Culturali e Ambientali di Palermo* (Palermo (Italija) kultūros paveldo ir aplinkosaugos direkcija) priėmė nutarimą-įsakymą, kuriuo nurodė atkurti pirminę vietovės būklę sunaikinant visus savavališkai atliktų darbų rezultatus.

Skundą dėl šio nutarimo-įsakymo gavusiam prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, be kita ko, kilo klausimas, ar nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais, pagal kuriuos taikant prezumpciją visiškai atsakoma vertinti tam tikros darbų kategorijos atitiktį kraštovaizdžio apsaugai ir įpareigojama sunaikinti jų rezultata, nėra nepagrįstai ir neproporcingai ribojama teisė į nuosavybę, garantuota pagal Chartijos 17 straipsnį.

Spręsdamas dėl savo jurisdikcijos atsakyti į prejudicinį klausimą, Teisingumo Teismas nurodė, kad sąvoka „Sąjungos teisės įgyvendinimas“, kaip ji suprantama pagal Chartijos 51 straipsnį, reiškia, jog būtina tam tikra sąsaja su Sąjungos teise, todėl nepakanka, kad reglamentuojamos sritys būtų panašios arba viena sritis turėtų netiesioginį poveikį kitai. Jis taip pat pridūrė, kad nustatant, ar nacionalinės teisės aktai susiję su Sąjungos teisės įgyvendinimu, kaip jis suprantamas pagal Chartijos 51 straipsnį, reikia patikrinti, be kita ko, tai, ar jais siekiama įgyvendinti Sąjungos teisės nuostatą, taip pat šių teisės aktų pobūdį ir tai, ar jais siekiama kitų tikslų nei tie, kurie nustatyti Sąjungos teisėje, net jeigu jie šiai teisei gali daryti netiesioginį poveikį, taip pat tai, ar egzistuoja konkretūs Sąjungos teisės aktai šioje srityje arba aktai, galintys jai daryti poveikį (24 ir 25 punktai).

⁷ Šis sprendimas aptartas 2014 m. Metiniame pranešime, p. 14.

Nagrinėtu atveju tam, kad padarytų išvadą dėl savo jurisdikcijos nebuvimo, Teisingumo Teismas taikė kelis savo suformuluotus kriterijus. Jis konstatavo, kad Sąjungos teisės nuostatose, kuriomis rėmėsi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nenustatyta jokia valstybių narių pareiga dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos situacijos. Be to, jis pažymėjo, kad Sąjungos teisės aktų ir nacionalinės teisės nuostatų tikslai nėra tie patys. Galiausiai jis nurodė, kad nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatomis neįgyvendinamos Sąjungos teisės normos, todėl nusprendė neturįs jurisdikcijos atsakyti į *Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia* (Sicilijos regiono administracinis teismas, Italija) pateiktą klausimą (26–33 punktai ir rezoliucinė dalis).

2011 m. gruodžio 21 d. Didžiosios kolegijos sprendimas „N. S. ir kt.“ (C-411/10, EU:C:2011:865)

Ginčas pagrindinėje byloje buvo susijęs su keliais trečiųjų šalių piliečiais, atvykusiais tranzitu per Graikiją ir pateikusiais prieglobsčio prašymus Jungtinėje Karalystėje ar Airijoje. Jie nesutiko būti grąžinti į Graikiją – valstybę narę, atsakingą už jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą pagal Reglamentą (EB) Nr. 343/2003⁸ (dar vadinamas reglamentu „Dublinas II“). Jie teigė, kad dėl tokio perdavimo būtų pažeistos jų pagrindinės teisės ir kad prieglobsčio procedūra ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygos Graikijoje buvo netinkamos, todėl jų buvimo vietos valstybė narė turėjo pasinaudoti reglamento „Dublinas II“ 3 straipsnio 2 dalyje numatyta teise prisiimti atsakomybę išnagrinėti jų prieglobsčio prašymus ir priimti dėl jų sprendimą.

Šioje byloje, be kita ko, kilo du klausimai dėl Chartijos taikymo srities.

Pirmiausia Teisingumo Teismas turėjo atsakyti į klausimą, ar pagal reglamento „Dublinas II“ 3 straipsnio 2 dalį valstybės narės priimtas sprendimas nagrinėti prieglobsčio prašymą ar jo nenagrinėti, net jeigu ji pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus neatsako už šio prašymo nagrinėjimą, patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį pagal ESS 6 straipsnį ir (arba) Chartijos 51 straipsnį. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pabrėžė, kad reglamento „Dublinas II“ 3 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms pripažįstama diskrecija, kuri yra sudedamoji bendrosios Europos prieglobsčio sistemos, numatytos Europos Sąjungos veikimo sutartyje ir išplėtos Sąjungos teisės aktų leidėjo, dalis. Šia diskrecija turi būti naudojama laikantis kitų šio reglamento nuostatų. Be to, valstybė narė, kuri nusprendžia pati nagrinėti prieglobsčio prašymą, tampa atsakinga valstybe narė, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Dublinas II“, ir prireikus privalo informuoti bet kurią kitą su prieglobsčio prašymu susijusią valstybę narę. Taigi Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad valstybė narė, kuri naudojami reglamento „Dublinas II“ 3 straipsnio 2 dalyje suteikta diskrecija, turi būti pripažinta įgyvendinančia Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (55, 65–69 punktai ir rezoliucinės dalies 1 punktas).

Antra, kadangi kai kurie prejudiciniai klausimai buvo susiję su Jungtinei Karalystei tenkančia pareiga asmeniui, kuriam taikomas reglamentas „Dublinas II“, suteiktos apsaugos srityje, kilo klausimas, ar pateiktiniams atsakymams turėtų kokios nors reikšmės atsižvelgimas į Protokolą Nr. 30 dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymo Lenkijos Respublikai ir Jungtinei Karalystei. Teisingumo Teismas į šį klausimą atsakė neigiamai. Kad priėtų prie šios išvados, jis pabrėžė, kad iš šio protokolo 1 straipsnio matyti, kad juo nepaneigiamas Chartijos galiojimas Jungtinei Karalystei arba Lenkijai, ir tai patvirtinama šio protokolo trečioje ir šeštoje konstatuojamosiose dalyse. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad Protokolo Nr. 30 1 straipsnio 1 dalimi išsamiau paaiškinamas Chartijos 51 straipsnis ir ja nesiekama atleisti Lenkijos Respublikos ir Jungtinės Karalystės nuo pareigos

⁸ 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, 2003 2 25, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109).

gerbti Chartijos nuostatas arba užkirsti kelią vienos iš šių valstybių narių teismui užtikrinti šių nuostatų laikymąsi (116, 119, 120, 122 punktai ir rezoliucinės dalies 4 punktas)⁹.

2014 m. kovo 27 d. Sprendimas „Torralbo Marcos“ (C-265/13, EU:C:2014:187)

Šioje byloje ieškovas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašė priverstinai įvykdyti taikos sutartį, kurią jis sudarė su jį iš darbo atleidusia bendrove atsakove. Toje sutartyje, be kita ko, buvo nurodyta, kad siekdama taikos bendrovė atsakovė pripažįsta atleidimo iš darbo neteisėtumą ir įsipareigoja sumokėti ieškovui kompensaciją. Tiesa, buvo patvirtintas šios bendrovės restruktūrizavimo planas.

Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nutartimi nurodė priverstinai vykdyti taikos sutartį, šis vykdymas buvo nedelsiant sustabdytas dėl to, kad bendrovė atsakovė įgyvendino restruktūrizavimo planą ir iki šio plano įgyvendinimo pradžios neturėjo jokio turto, iš kurio būtų galima vykdyti išieškojimą. Antrąją nutartimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atmetė ieškovo dėl pirmosios nutarties pateiktą atskirąjį skundą motyvuodamas tuo, kad pirmoji nutartis tebegaliojo, nes įmonės restruktūrizavimo planas dar nebuvo baigtas įgyvendinti. Ieškovas, kuris ketino paduoti apeliacinį skundą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme ginčijo jam nustatytą įpareigojimą pateikti Ispanijos įstatyme numatyto žyminio mokesčio už apeliacinį skundą sumokėjimo patvirtinimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausė, ar Chartijos 47 straipsnį atitinka nagrinėjamas Ispanijos įstatymas, pagal kurį darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, privalo sumokėti žyminį mokestį už vykstant priverstinio išieškojimo procedūrai paduodamą apeliacinį skundą, kuriuo siekiama, kad teismas pripažintų darbdavį nemokiu ir taip darbuotojas įgytų teisę kreiptis į kompetentingą garantijų instituciją, kaip numatyta Direktyvoje 2008/94/EB¹⁰.

Teisingumo Teismo nuomone, pirmiausia, nacionalinės teisės aktais, kuriuose numatytas žyminis mokestis pateikiant apeliacinį skundą socialinės apsaugos ir darbo teisės byloje, bendrai reglamentuojami tam tikri mokesčiai teisingumo vykdymo srityje ir jais nesiekama įgyvendinti Sąjungos teisės nuostatų. Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad šioje srityje Sąjungos teisėje nenumatyta jokių specialių teisės normų ar teisės normų, galinčių daryti įtaką tokiems nacionalinės teisės aktams. Kadangi dėl to nagrinėjama teisinė situacija nepateko į Sąjungos teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas pripažino neturįs jurisdikcijos atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

2016 m. gruodžio 1 d. Sprendimas „Daouidi“ (C-395/15, EU:C:2016:917)

Nagrinėtu atveju ieškovas pagrindinėje byloje ginčijo savo atleidimą iš darbo. Nors ieškovas buvo laikinai, kad ir neapibrėžtą laikotarpį, nedarbingas dėl nelaimingo atsitikimo darbe, jį atleido iš darbo už drausmės pažeidimą. Taigi jis kreipėsi į *Juzgado de lo Social n 33 de Barcelona* (Barselonos darbo teismas Nr. 33, Ispanija) ir visų pirma prašė pripažinti jo atleidimą iš darbo negaliojančiu.

Šis teismas nurodė, kad egzistuoja pakankamai faktų, leidžiančių manyti, kad tikroji ieškovo atleidimo iš darbo priežastis yra nedarbingumas dėl patirto nelaimingo atsitikimo darbe. Todėl šiam teismui kilo klausimas, ar toks atleidimas iš darbo neturėtų būti laikomas prieštaraujančiu Sąjungos teisei, nes juo pažeistas diskriminacijos draudimo principas, teisė į apsaugą nuo bet kokio neteisėto atleidimo iš darbo, teisė į teisingas ir palankias darbo sąlygas, teisė gauti socialinio draudimo išmokas ir teisė į sveikatos

⁹ Šis sprendimas aptartas 2011 m. Metiniame pranešime, p. 61.

¹⁰ 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL L 283, 2008 10 28, p. 36).

apsaugą, atitinkamai įtvirtinti Chartijos 21 straipsnio 1 dalyje, 30, 31 straipsniuose, 34 straipsnio 1 dalyje ir 35 straipsnyje.

Teisingumo Teismas priminė, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, kai teisinė situacija nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, jis neturi jurisdikcijos priimti dėl jos sprendimo, o nurodytos Chartijos nuostatos *per se* negali pagrįsti šios jurisdikcijos. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iki proceso stadijos, kuri pasiekta pagrindinėje byloje, nebuvo nustatyta, kad nagrinėjama situacija patenka į Chartijoje įtvirtintos Sąjungos teisės nuostatos taikymo sritį. Konkrečiai dėl Direktyvos 2000/78/EB¹¹ jis pažymėjo, jog aplinkybė, kad asmuo tapo laikinai, nors ir neapibrėžtą laikotarpį, nedarbingas dėl nelaimingo atsitikimo darbe, kaip tai suprantama pagal nacionalinę teisę, savaime nereiškia, kad apribojimas, su kuriuo susidūrė šis asmuo, gali būti laikomas „ilgalaikiu“ atsižvelgiant į šioje direktyvoje numatytą „negalios“ sąvoką. Nagrinėtu atveju Teisingumo Teismas konstatavo neturįs jurisdikcijos atsakyti į pateiktą klausimą (63, 64, 65 ir 68 punktai).

2017 m. gegužės 16 d. Didžiosios kolegijos sprendimas „Berlioz Investment Fund“ (C-682/15, EU:C:2017:373)

Ginčas pagrindinėje byloje kilo tarp bendrovės *Berlioz Investment Fund* ir *Administration des contributions directes* (Tiesioginių mokesčių administracija, Liuksemburgas) direktoriaus dėl piniginių sankcijos, kurią pastarasis skyrė bendrovei už atsisakymą suteikti informaciją atsakant į prašymą, gautą keičiantis informacija su Prancūzijos mokesčių administracija. Iš tiesų, pareiškėja pagrindinėje byloje iš dalies atsakė į prašymą pateikti informacijos, nes manė, kad kita prašoma informacija nėra reikalinga, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2011/16/ES¹², kad Prancūzijos mokesčių administracija, atlikdama patikrinimą, galėtų įvertinti, ar Prancūzijoje įsteigtos jos dukterinės bendrovės išmokėti dividendai turėjo būti apmokestinami prie pajamų šaltinio. Dėl šio dalinio atsakymo *Administration des contributions directes* (Tiesioginių mokesčių administracija) direktorius skyrė šiai bendrovei administracinę baudą pagal Liuksemburgo įstatymą.

Tuomet pareiškėja kreipėsi į *Tribunal administratif* (Administracinis teismas, Liuksemburgas) su prašymu patikrinti sprendimo dėl įpareigojimo pateikti informaciją pagrįstumą. Šis teismas pripažino pagrindinį skundą dėl sprendimo pakeitimo iš dalies pagrįstu ir sumažino baudą, o likusią skundo dalį atmetė ir nusprendė, kad nereikia nagrinėti subsidiariai pateikto skundo dėl panaikinimo. Tada pareiškėja pateikė apeliacinį skundą *Cour administrative* (Aukštesnysis administracinis teismas, Liuksemburgas), kuriame tvirtino, kad Liuksemburgo įstatymu grindžiamas *Tribunal administratif* (Administracinis teismas) atsisakymas patikrinti sprendimo dėl įpareigojimo pagrįstumą pažeidė jos teisę į veiksmingą teisminę gynybą, užtikrinamą Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 1 dalyje.

Nusprendęs, kad gali būti būtina atsižvelgti į Chartijos 47 straipsnį, kuriame atspindi EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Chartijos taikymo tikslu, be kita ko, išklė klausimą, ar valstybė narė įgyvendina Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnį, kai ji savo teisės aktuose numato, kad asmeniui, kuris mokesčių institucijoms keičiantis informacija, be kita ko, pagal Direktyvos 2011/16/ES nuostatas atsisako suteikti informaciją, skiriama piniginių sankcija.

Teisingumo Teismo nuomone, svarbu nustatyti, ar nacionalinę priemonę, kurioje numatyta tokia sankcija, galima laikyti Sąjungos teisės įgyvendinimu. Šiuo klausimu jis pažymėjo, kad

11 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000 12 2, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79).

12 2011 m. vasario 15 d. Tarybos direktyva 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje ir panaikinanti Direktyvą 77/799/EEB (OL L 64, 2011 3 11, p. 1).

Direktyvoje 2011/16/ES nustatyti tam tikri valstybių narių įsipareigojimai. Jis atkreipė dėmesį, kad šios direktyvos 5 straipsnyje numatyta, jog institucija, į kurią kreipiamasi, pateikia institucijai, kuri kreipiasi, tam tikrą informaciją. Be to, jis nurodė, kad pagal Direktyvos 2011/16/ES 18 straipsnį „Prievolės“ reikalaujama, jog valstybė narė, į kurią kreipiamasi, naudotų informacijai rinkti skirtas priemones, kad gautų prašomą informaciją. Teisingumo Teismo nuomone, pagal Direktyvos 2011/16/ES 22 straipsnio 1 dalies c punktą valstybės narės taip pat turi imtis būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas sklandus šioje direktyvoje numatytų administracinio bendradarbiavimo nuostatų veikimas. Nurodydamas nacionalinėje teisėje esančias informacijai rinkti skirtas priemones, jis pažymėjo, kad Direktyva 2011/16/ES valstybės narės įpareigojamos imtis prašomai informacijai gauti būtinų priemonių, kad įvykdytų įsipareigojimus keitimosi informacija srityje. Šiuo aspektu jis nusprendė, jog aplinkybė, kad Direktyva 2011/16/ES aiškiai nenumato sankcijų taikymo, netrukdo pripažinti, kad jos priskirtinos prie šios direktyvos įgyvendinimo priemonių ir todėl patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Todėl jis padarė išvadą, kad Chartijos 51 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad kai valstybė narė savo teisės aktuose numato, kad asmeniui, kuris mokesčių institucijoms keičiantis informacija, be kita ko, pagal Direktyvos 2011/16/ES nuostatas atsisako ją suteikti, skiriama pinigine sankcija, ji įgyvendina Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, ir dėl to Chartija taikoma (32–42 punktai ir rezoliucinės dalies 1 punktas).

2017 m. birželio 13 d. Didžiosios kolegijos sprendimas „Florescu ir kt.“ (C-258/14, EU:C:2017:448)

Šioje byloje pareiškėjai buvo Rumunijos teisėjai, kurie kartu dirbo dėstytojais universitete. Po daugiau nei 30 metų teisėjų darbo jie paprašė, kad jiems būtų mokama senatvės pensija, kurią pagal tuo metu galiojantį nacionalinį įstatymą jie galėjo gauti kartu su pajamomis iš akademinės veiklos. Tačiau dėl ekonominės krizės buvo priimtas naujas įstatymas, draudžiantis kartu gauti nurodytas pajamas; *Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas, Rumunija) pripažino jį atitinkančiu Konstituciją. Tuomet pareiškėjai pateikė teismui skundą dėl sprendimų sustabdyti jų senatvės pensijų mokėjimą; jie teigė, kad naujas įstatymas neatitinka Sąjungos teisės, būtent Europos Sąjungos sutarties ir Chartijos nuostatų. Jų skundas buvo atmestas pirmoje ir apeliacinėje instancijose; tuomet pareiškėjai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui padavė prašymą dėl peržiūros. Tokiomis aplinkybėmis šis teismas Teisingumo Teismo paklausė, be kita ko, ar pagal ESS 6 straipsnį ir Chartijos 17 straipsnį (teisė į nuosavybę) draudžiamas nacionalinės teisės aktas, pagal kurį draudžiama kartu gauti grynąją senatvės pensiją ir pajamų iš veiklos viešosios valdžios institucijose, jei šios pensijos dydis viršija vidutinio bendrojo nacionalinio darbo užmokesčio dydį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas.

Prieš atsakydamas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimą iš esmės, Teisingumo Teismas nagrinėjo, ar tokį nacionalinės teisės aktą galima laikyti įgyvendinančiu Sąjungos teisę, siekdamas nustatyti, ar Chartija taikytina ginčui pagrindinėje byloje.

Šiuo klausimu jis pažymėjo, kad, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ginčijamas įstatymas buvo priimtas tam, kad Rumunija įvykdytų įsipareigojimus Sąjungai, prisiimtus pagal ekonominę programą, kurie leidžia jai pasinaudoti finansinės paramos mokėjimų balansui mechanizmu ir konkrečiais Susitarimo memorandumu¹³. Tarp Susitarimo memorandumu nustatytų sąlygų numatytas viešojo sektoriaus darbo užmokesčio mažinimas, o siekiant ilgainiui gerinti viešųjų finansų padėtį numatyta svarbiausių pensijų sistemos parametrų reforma. Taigi Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama pajamų kumuliacijos draudimo priemonė, kuria tuo pat metu siekiama dviejų nurodytų tikslų, įgyvendinami Rumunijos Susitarimo memorandumu, kuris yra Sąjungos teisės dalis, prisiimti įsipareigojimai. Šio memorandumo teisinis pagrindas – SESV 143 straipsnis, kuris suteikia Sąjungai kompetenciją skirti savitarpio pagalbą valstybei narei, kurios

¹³ 2009 m. birželio 23 d. Bukarešte ir Briuselyje sudarytas Europos bendrijos ir Rumunijos susitarimo memorandumas.

valiuta nėra euras ir kuri susiduria su mokėjimų balanso sunkumais ar kuriai kyla tokių rimtų sunkumų grėsmė (31, 45 ir 47 punktai).

Teisingumo Teismas pridūrė, jog tiesa, kad Susitarimo memorandumas palieka Rumunijai diskreciją nuspręsti dėl priemonių, kurios tinkamiausios minėtiems įsipareigojimams įgyvendinti. Vis dėlto, pirma, kai valstybė narė, naudodamasi jai Sąjungos teisės aktu suteikta diskrecija, nustato priemones, tai turi būti laikoma šios teisės įgyvendinimu, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Antra, Sprendimo 2009/459/EB¹⁴ 3 straipsnio 5 dalyje ir Susitarimo memorandume įtvirtinti tikslai yra pakankamai išsamūs ir konkretūs, kad būtų galima konstatuoti, jog ginčijamame nacionaliniame įstatyme įtvirtintu pajamų kumuliacijos draudimu siekiama įgyvendinti šį memorandumą ir sprendimą, taigi ir Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Todėl Chartija taikytina ginčui pagrindinėje byloje (48 punktas).

2013 m. vasario 21 d. Nutartis „Ajdini“ (C-312/12, EU:C:2013:103)

Pareiškėjas Serbijos pilietis kartu su savo sutuoktine ir dviem vaikais (visi jie taip pat Serbijos piliečiai) gyveno Belgijoje. Visi jie turėjo neterminuotą leidimą gyventi Belgijoje, kur buvo įrašyti į užsieniečių registrą, bet ne į gyventojų registrą. Šioje valstybėje jie gaudavo socialinę paramą. Pareiškėjas pateikė prašymą dėl išmokos neįgaliems asmenims; prašymas buvo atmestas dėl to, kad jis, kaip Serbijos pilietis, neatitinka šiai išmokai gauti Belgijos įstatyme įtvirtinto pilietybės reikalavimo.

Dėl diskriminacijos pareiškėjas kreipėsi į *Tribunal du travail de Huy* (Huy darbo teismas, Belgija) su prašymu peržiūrėti šį sprendimą. Viena vertus, šis teismas pažymėjo, kad *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas, Belgija) jau nagrinėjo klausimą, ar nurodytame įstatyme įtvirtintas pilietybės reikalavimas galėjo būti laikomas diskriminaciniu, ir nusprendė, kad taip nėra. Kita vertus, šis teismas atkreipė dėmesį į tai, kad bylas iš esmės nagrinėjantys teismai neskubėjo laikytis šios *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas) jurisprudencijos. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paklausė Teisingumo Teismo, ar Sąjungos teisė, visų pirma Chartijos 20 straipsnis (lygybė prieš įstatymą), 21 straipsnis (diskriminacijos uždraudimas) ir 26 straipsnis (neįgaliųjų asmenų integravimas), turi būti aiškinama taip, kad nacionalinės teisės aktas, pagal kurį išmokos neįgaliems asmenims vien dėl pilietybės nesuteikiamos trečiosios šalies, kandidatės įstoti į Sąjungą, piliečiui, kuris 12 metų teisėtai gyvena valstybėje narėje, su kuria jį sieja tvirti ir ilgalaikiai ryšiai, atitinka Sąjungos teisę ir nurodytas Chartijos nuostatas.

Teisingumo Teismas nurodė, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą nebuvo jokio konkretaus požymio, leidžiančio teigti, kad pareiškėjo pagrindinėje byloje padėčiai taikoma Sąjungos teisė arba kad ši teisė įgyvendinama nagrinėjamu nacionalinės teisės aktu. Anot Teisingumo Teismo, nepaisant pareiškėjo gyvenimo Belgijoje trukmės, jis neturėjo ilgalaikio gyventojų statuso, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2003/109/EB¹⁵, nes iš šia direktyva nustatytos sistemos aiškiai matyti, kad šiam statusui įgyti taikoma ypatinga procedūra. Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatavo, kad Serbijos Respublika nebuvo sudariusi su Sąjunga jokio susitarimo dėl socialinės apsaugos sistemos, kuri galėtų būti taikoma jos piliečiui, pareiškėjui pagrindinėje byloje. Taigi Teisingumo Teismas konstatavo, kad pareiškėjui pagrindinėje byloje, gyvenančiam Belgijoje, taikomą socialinės apsaugos sistemą reglamentuoja nacionalinė teisė, ir būtent joje turėtų būti nustatytos išmokos, dėl kurios kilo ginčas pagrindinėje byloje, skyrimo sąlygos. Todėl jis nusprendė neturįs jurisdikcijos atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą (22–30 punktai).

14 2009 m. gegužės 6 d. Tarybos sprendimas 2009/459/EB dėl Bendrijos vidutinės trukmės finansinės pagalbos skyrimo Rumunijai (OL L 150, 2009 6 13, p. 8).

15 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004 1 23, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272).

2013 m. lapkričio 7 d. Nutartis „SC Schuster & Co Ecologic“ (C-371/13, EU:C:2013:748)

Pareiškėja pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikė administracinį skundą, kuriame prašė panaikinti *Direcția Generală a Finanțelor Publice a Județului Sibiu* (Sibiu valstybės finansų generalinė direkcija, Rumunija) pranešimą apie mokėtiną mokestį ir sprendimą taikyti jos turtui vykdymo užtikrinimo priemonės. Pateikus šį skundą, civilinių bylų teismas priėmė sprendimą iškelti pareiškėjai bankroto bylą, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vadovaudamasis Rumunijos civilinio proceso kodeksu, turėjo sustabdyti pagrindinės bylos nagrinėjimą. Tačiau *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas, Rumunija) panaikino nurodytą civilinių bylų teismo sprendimą ir byla buvo grąžinta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas manė, kad galėjo būti pažeista pareiškėjos teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtinta Chartijos 47 straipsnio 2 dalyje, nes pranešimo apie mokėtiną mokestį teisėtumas buvo nagrinėjamas dviejose skirtingose bylose – mokesčių byloje administraciniame teisme ir bankroto byloje civilinių bylų teisme, todėl jis paklausė Teisingumo Teismo, ar *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas) sprendimas suderinamas su Chartijos 47 straipsnio 2 dalimi ir Reglamento (EB) Nr. 1346/2000¹⁶ 15 straipsniu.

Teisingumo Teismas manė, kad jo jurisdikcija atsakyti į šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nebuvo nustatyta. Dėl Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 15 straipsnio, kuriuo rėmėsi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jis pažymėjo, kad jis akivaizdžiai neturėjo reikšmės ginčo pagrindinėje byloje sprendimui ir kad niekas prašyme priimti prejudicinį sprendimą neleido manyti, kad minėtomis Civilinio proceso kodekso nuostatomis siekta įgyvendinti šį straipsnį. Šiuo aspektu jis pažymėjo, kad nurodytame straipsnyje įtvirtinta taisyklė dėl taikytinos teisės nustatymo kelių valstybių narių įstatymų kolizijos atveju, o nagrinėjamai bylai buvo taikoma tik Rumunijos teisė, kurios taikymas neginčytas (16–20 punktai).

2017 m. rugsėjo 7 d. Nutartis „Demarchi Gino“ (C-177/17 ir C-178/17, EU:C:2017:656)

Ginčas pagrindinėje byloje kilo tarp kreditorių, dalyvavusių dviejose skirtingose bankroto bylose, ir *Ministero della Giustizia* (Teisingumo ministerija, Italija) dėl sumų, kurias pastaroji privalėjo sumokėti kaip teisingą žalos atlyginimą dėl teismo procesų trukmės. Kadangi minėtų bylų nagrinėjimo trukmė buvo per ilga, šie kreditoriai pateikė *Corte d'appello di Torino* (Turino apeliacinis teismas, Italija) skundus, reikalaudami, kad pagal Italijos įstatymą būtų priteistas patirtos žalos atlyginimas. Šis teismas patenkino jų prašymus. Tada pareiškėjai pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui skundus, kuriuose prašė įpareigoti viešojo administravimo subjektus vykdyti *res judicata* galią turinčiais teismo sprendimais jiems nustatytas pareigas. Vis dėlto pareiškėjai neįvykdė Italijos įstatyme numatytų reikalavimų atlikti sudėtingus administracinius formalumus, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėjo pripažinti jų skundus nepriimtinais.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo abejonių dėl šiuos formalumus įtvirtinančio Italijos įstatymo atitikties Chartijoje įtvirtintai teisei į teisingą bylos nagrinėjimą, todėl jis pateikė Teisingumo Teismui klausimą, ar pagal principą, įtvirtintą Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje (teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą), siejamoje su SESV 67, 81 ir 82 straipsniais, draudžiamas nacionalinės teisės aktas, kuriame reikalaujama, kad asmenys, patyrę žalos dėl per ilgos teismo proceso nagrinėjant klausimą, patenkantį į teismų bendradarbiavimo sritį, trukmės, atliktų tam tikrus sudėtingus administracinius formalumus, kad galėtų gauti teisingą atlyginimą, priteistą

¹⁶ 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, 2000 6 30, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191).

jiems iš valstybės, kai per tą laiką jie negali kreiptis į teismą dėl priverstinio vykdymo ir vėliau reikalauti atlyginti žalą, patirtą dėl minėto pavėluoto mokėjimo.

Teisingumo Teismas priminė savo jurisprudenciją dėl Sąjungos pagrindinių teisių netaikymo nacionalinės teisės aktams, nes Sąjungos teisės nuostatose atitinkamoje srityje nenustatyta jokia valstybių narių pareiga dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos situacijos. Nagrinėtu atveju jis pažymėjo, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatos, kuriomis rėmėsi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (SESV 81 ir 82 straipsniai), valstybėms narėms nenustato konkrečios pareigos, kiek tai susiję su sumų, kurias valstybė turi sumokėti kaip teisingą žalos atlyginimą dėl per ilgos teismo proceso trukmės, išieškojimu, ir kad dabar galiojančioje Sąjungos teisėje šiuo klausimu nėra jokių konkrečių nuostatų. Remdamasis įvairiais nagrinėtais aspektais, jis padarė išvadą, kad neturi jurisdikcijos atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimą (21–25, 28, 29 punktai ir rezoliucinė dalis).

2.2. Sąjungos teisės pažeidimas, ribojimas arba kelio veiksmingai ja naudotis užkirtimas

2014 m. balandžio 30 d. Sprendimas „Pfleger“ (C-390/12, EU:C:2014:281)

Ši byla buvo susijusi su keturiais ginčais, kurių faktinė aplinkybė buvo bendra – skirtingose Austrijos vietose atlikus patikrinimus buvo laikinai areštuoti lošimų automatai, kurie, kaip įtarta, buvo naudojami draudžiamoms azartinėms lošimams organizuoti. Šie automatai buvo eksploatuojami negavus išankstinio administracinių institucijų leidimo, kaip to reikalaujama pagal Austrijos federalinį azartinių lošimų įstatymą (*Glücksspielgesetz, BGBl. 620/1989*).

Šiuos ginčus nagrinėjęs *Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Oberösterreich* (Aukštutinės Austrijos žemės nepriklausomas administracinių bylų senatas, Austrija) paklausė Teisingumo Teismo dėl tokios tvarkos suderinamumo su laisve teikti paslaugas, užtikrinta SESV 56 straipsniu ir Chartijos 15–17, 47 ir 50 straipsniais. Jo nuomone, Austrijos valdžios institucijos neįrodė nei kad su lošimais susijęs nusikalstamumas ir (arba) priklausomybė nuo lošimų nagrinėjamu laikotarpiu iš tiesų buvo didelė problema, nei kad kova su nusikalstamumu ir lošėjų apsauga, o ne vien valstybės pajamų didinimas buvo tikrasis azartinių lošimų monopolinės sistemos tikslas.

Per procesą Teisingumo Teisme kelių valstybių narių vyriausybės tvirtino, kad Chartija netaikoma nagrinėjamu atveju, nes azartinių lošimų sritis nėra suderinta, todėl su šia sritimi susiję nacionalinės teisės aktai neįgyvendina Sąjungos teisės, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė, kad kai paaiškėja, jog nacionalinės teisės aktai gali kliudyti naudotis viena ar keliomis Sutartyje užtikrintomis pagrindinėmis laisvėmis, o valstybė narė tam paaiškinti nurodo privalomuosius bendrojo intereso pagrindus, jiems gali būti taikomos Sąjungos teisėje numatytos išimtis, skirtos šiai kliūčiai pateisinti, tik jei tai atitinka pagrindines teises, kurių paisymą užtikrina Teisingumo Teismas. Anot jo, ši pareiga paisyti pagrindinių teisių akivaizdžiai kyla iš Sąjungos teisės, taigi ir Chartijos, taikymo srities. Todėl kai valstybė narė naudojasi Sąjungos teisėje numatytomis išimtimis, kad pateisintų Sutartyje užtikrintos pagrindinės laisvės kliūtis, laikoma, kad ji „įgyvendina Sąjungos teisę“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

Taigi nagrinėtu atveju Chartija buvo taikoma. Austrijoje nustatyta tvarka azartinių lošimų srityje iš tiesų buvo laisvės teikti paslaugas, užtikrintos SESV 56 straipsniu, ribojimas. Be to, šiai tvarkai pateisinti buvo nurodyti lošėjų apsaugos ir kovos su nusikalstamumu, susijusiu su šiais lošimais, tikslai, kurie Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pripažįstami privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, galinčiais pateisinti pagrindinių laisvių apribojimus azartinių lošimų sektoriuje. Tuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad šiuose nacionalinės teisės aktuose numatyto ribojimo pagal SESV 56 straipsnį nagrinėjimas

taip pat apima galimus Chartijoje numatytų teisių ir laisvių įgyvendinimo ribojimus, todėl atskirai jų nagrinėti nereikia (35, 36, 39, 42 ir 60 punktai)¹⁷.

2016 m. rugšėjo 13 d. Didžiosios kolegijos sprendimai „Rendón Marín“ (C-165/14, EU:C:2016:675) ir „CS“ (C-304/14, EU:C:2016:674)

Atsižvelgiant į ankstesnius teistumus, dėl dviejų trečiosios šalies piliečių buvo priimti atitinkamai sprendimas nesuteikti leidimo gyventi valstybėje narėje ir sprendimas išsiųsti iš jos; šiuos sprendimus priėmė valstybės narės, kurios pilietybę turėjo pareiškėjų globojami nepilnamečiai vaikai, Sąjungos piliečiai, valdžios institucijos. Pirmoje byloje (C-165/14, *Rendón Marín*) pareiškėjas buvo dviejų nepilnamečių vaikų – Ispanijos pilietybę turinčio berniuko ir Lenkijos pilietybę turinčios mergaitės – tėvas. Jis turėjo šių vaikų, kurie visada gyveno Ispanijoje, išimtinės globos teises. Antroje byloje (C-304/14, *CS*) pareiškėja buvo Jungtinės Karalystės pilietybę turinčio vaiko motina; vaikas kartu su ja gyveno Jungtinėje Karalystėje ir ji turėjo išimtinės jo globos teises.

Ginčus nagrinėję prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija) ir *Upper Tribunal* (Aukštesnysis teismas, Jungtinė Karalystė) paklausė Teisingumo Teismo, ar vien ankstesniais teistumais galima pateisinti atsisakymą suteikti trečiosios šalies piliečiui leidimą gyventi valstybėje narėje arba šio asmens išsiuntimą iš jos, kai jis turi išimtinės teises globoti nepilnamečį Sąjungos pilietį.

Teisingumo Teismas pirmiausia paaiškino, kad Direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje¹⁸ taikoma tik Sąjungos piliečiams ir jų šeimos nariams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, arba joje gyvena. Iš dviejų nagrinėtų atvejų tik pirmasis pareiškėjas ir Lenkijos pilietybę turėjusi jo dukra galėjo pasinaudoti teise gyventi šalyje pagal šią direktyvą. Nors ši direktyva buvo taikoma tik vienam vaikui, kiti trys vaikai, kuriems dvi nagrinėtos bylos turėjo įtakos, pagal SESV 20 straipsnį ir vien dėl jų turimo Sąjungos piliečių statuso galėjo naudotis su šiuo statusu susijusiomis išvestinėmis teisėmis (įskaitant, be kita ko, teisę judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje).

Toliau Teisingumo Teismas patikslino, kad būna labai specifinių situacijų, kai, nepaisant to, kad netaikoma su trečiųjų šalių piliečių teise gyventi susijusi antrinė teisė ir kad suinteresuotasis Sąjungos pilietis nesinaudojo teise laisvai judėti, vis dėlto reikia pripažinti trečiosios šalies piliečio, kuris yra nurodyto Sąjungos piliečio šeimos narys, teisę gyventi valstybėje narėje, kitaip būtų paneigtas Sąjungos pilietybės veiksmingumas, jei dėl tokio nepripažinimo Sąjungos pilietis faktiškai privalėtų apskritai išvykti iš Sąjungos teritorijos ir iš jo būtų atimtos galimybės naudotis tuo, kas sudaro Sąjungos piliečio statusu suteikiamų teisių esmę. Anot Teisingumo Teismo, minėtoms situacijoms būdinga tai, kad net jeigu jos reglamentuojamos teisės aktais, kurie *a priori* patenka į valstybių narių kompetenciją, t. y. teisės aktais, susijusiais su trečiųjų šalių piliečių teise atvykti į valstybę narę ir joje apsigyventi, ir joms netaikomos antrinės teisės nuostatos, vis dėlto jos pagal savo pobūdį susijusios su Sąjungos piliečio judėjimo ir apsigyvenimo laisve, o tam, kad ši laisvė nebūtų pažeista, draudžiama atsisakyti pripažinti minėtiems trečiųjų valstybių piliečiams teisę atvykti ir apsigyventi valstybėje narėje, kurioje šis Sąjungos pilietis gyvena. Tuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad trys vaikai, kuriems dvi nagrinėtos bylos turėjo įtakos, turėjo teisę laisvai judėti ir gyventi Sąjungos teritorijoje, ir bet koks šios teisės apribojimas patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Teisingumo Teismo manymu, jeigu abiejose nagrinėjamose situacijose trečiųjų šalių pilietybę turintys tėvai privalėtų išvykti iš Sąjungos teritorijos, jų vaikai galėtų būti priversti vykti kartu, todėl tokiu atveju šie trys vaikai negalėtų veiksmingai naudotis

¹⁷ Šis sprendimas aptartas 2014 m. Metiniame pranešime, p. 37.

¹⁸ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46).

pagrindinėmis pagal Sąjungos piliečio statusą priklausančiomis teisėmis. Todėl šios situacijos pateko į Sąjungos teisės taikymo sritį.

Galiausiai šiose dviejose bylose Teisingumo Teismas pažymėjo, kad SESV 20 straipsnis neturi įtakos valstybių narių galimybei remtis išimtimi, susijusia, be kita ko, su viešosios tvarkos palaikymu ir visuomenės saugumo užtikrinimu. Vis dėlto jis taip pat pažymėjo, kad dėl to, jog abiem nagrinėjamiems atvejais taikoma Sąjungos teisė, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai šiuos atvejus turi vertinti atsižvelgdami į Chartijos 7 straipsnyje įtvirtintą teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, o šį straipsnį reikia aiškinti kartu su Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje pripažinta pareiga atsižvelgti į vaiko interesus (Sprendimo *Rendón Marín*, C-165/14, 74–81 ir 85 punktai; Sprendimo *CS*, C-304/14, 29–33, 36 ir 48 punktai).

2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimas „AGET Iraklis“ (C-201/15, EU:C:2016:972)

Pareiškėja byloje – Graikijos bendrovė, kurios pagrindinė akcininkė yra Prancūzijos tarptautinė grupė – ginčijo Graikijos darbo ministerijos sprendimą nepritari jai kolektyvinio atleidimo iš darbo planui. Remiantis Graikijos įstatymu, jei šalis nesutaria dėl planuojamo kolektyvinio atleidimo iš darbo, prefektas arba ministras, įvertinęs tris kriterijus (darbo rinkos sąlygas, įmonės situaciją ir valstybės ekonominius interesus), gali visiškai ar iš dalies neleisti vykdyti planuojamo atleidimo iš darbo.

Ginčą nagrinėjusi *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba, Graikija) pateikė Teisingumo Teismui klausimą dėl tokio išankstinio administracinio leidimo atitikties Direktyvai dėl kolektyvinio atleidimo iš darbo¹⁹ ir Sutartyse garantuojamai įsisteigimo laisvei (laisvė, kurią Prancūzijos tarptautinė grupė įgyvendino valdydama didžiąją bendrovės – nagrinėtu atveju Graikijos bendrovės pareiškėjos – akcijų dalį). Kalbant konkrečiau, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausė Teisingumo Teismo dėl tokių Graikijos teisės aktų suderinamumo su Sąjungos teise atsižvelgiant į tai, kad Graikija susidūrė su didele ekonomine krize ir išskirtinai dideliu nedarbo lygiu.

Teisingumo Teismo manymu, Chartijos užtikrinamos pagrindinės teisės taikomos tuomet, kai tam tikri nacionalinės teisės aktai gali riboti vieną ar kelias Sutarties garantuojamas pagrindines laisves ir atitinkama valstybė narė remiasi privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, kad pateisintų tokių apribojimą. Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad tokiu atveju nagrinėjamiems teisės aktams numatytos išimtys gali būti taikomos tik tuomet, jeigu jie atitinka pagrindines teises, kurių laikymąsi užtikrina Teisingumo Teismas. Jis pridūrė, kad ši pareiga paisyti pagrindinių teisių patenka į Sąjungos teisės, taigi ir Chartijos, taikymo sritį. Todėl, Teisingumo Teismo nuomone, kai valstybė narė naudojami Sąjungos teisėje numatytomis išimtimis, kad pateisintų Sutartyje užtikrintos pagrindinės laisvės kliūtis, laikoma, kad ji „įgyvendina Sąjungos teisę“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

Nagrinėtu atveju Graikijos teisės aktai buvo pripažinti ribojančiais įsisteigimo laisvę, todėl Chartija buvo taikoma. Nagrinėjamam reglamentavimui pateisinti remtasi, be kita ko, tikslais, susijusiais su darbuotojų apsauga ir kova su nedarbu. Jurisprudencijoje šie tikslai priskirti prie privalomųjų bendrojo intereso pagrindų, galinčių pateisinti Sutartyje numatytų pagrindinių laisvių apribojimus, su sąlyga, kad šie apribojimai atitinka Chartijos 16 straipsnį (laisvė užsiimti verslu), yra tinkami jais siekiamiems tikslams užtikrinti ir neviršija to, kas būtina jiems pasiekti (61–65, 71–75 punktai).

¹⁹ 1998 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 98/59/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su kolektyviniu atleidimu iš darbo, suderinimo (OL L 225, 1998 8 12, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 327).

III. Bylos, kuriose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenustatė sąsajos su Sąjungos teise

2014 m. gegužės 8 d. Sprendimas „Pelckmans Turnhout“ (C-483/12, EU:C:2014:304)

Pagrindinėje byloje Belgijos sodininkystės bendrovė prašė nutraukti kelių bendrovių konkurencijų taikomą praktiką atidaryti parduotuves septynias dienas per savaitę, kai pagal Belgijos įstatymą buvo privaloma numatyti vieną savaitinę poilsio dieną. Bendrovių konkurencijų nuomone, nagrinėjamas teisės aktas prieštaravo Sąjungos teisei.

Bylą nagrinėjęs *rechtbank van koophandel te Antwerpen* (Antverpeno apygardos komercinių bylų teismas), pirma, pateikė Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus (Teisingumo Teismo atsakymą žr. Nutartyje *Pelckmans Turnhout*, C-559/11, EU:C:2012:615) ir, antra, pateikė *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas) klausimą dėl atitikties Konstitucijai. Pastarasis teismas savo ruožtu nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą. Iš tiesų, kadangi ginčijamame įstatyme numatytos išimtys buvo taikomos ne visiems prekybininkams, šiam teismui kilo abejonių dėl jo suderinamumo su lygybės ir nediskriminavimo principais, įtvirtintais, be kita ko, Chartijos 20 ir 21 straipsniuose. Taigi jis paprašė Teisingumo Teismo išaiškinti šiuos straipsnius atsižvelgiant į Chartijos 15 straipsnį (laisvė pasirinkti profesiją ir teisė dirbti) ir 16 straipsnį (laisvė užsiimti verslu), taip pat į SESV 34–36 straipsnius (dėl laisvo prekių judėjimo) ir 56 ir 57 straipsnius (dėl laisvės teikti paslaugas).

Teisingumo Teismas nusprendė, kad jo jurisdikcija aiškinti nurodytas Chartijos nuostatas šioje byloje nenustatyta. Kad padarytų šią išvadą, jis pirmiausia priminė, kad pagal jo Procedūros reglamento 94 straipsnio c punktą prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir šio teismo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų. Ši informacija ir reikšmingos faktinės aplinkybės, kurias trumpai išdėstyti reikalaujama pagal minėto Procedūros reglamento 94 straipsnio a punktą, turi leisti Teisingumo Teismui ne tik patikrinti prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą, bet ir nustatyti savo jurisdikciją atsakyti į pateiktą klausimą. Nagrinėtu atveju Teisingumo Teismas konstatavo, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta jokių aspektų, kurie leistų daryti išvadą, kad pagrindinėje byloje susiklosčiusi teisinė situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, o tai būtina sąlyga, kad valstybė narė galėtų prašyti išaiškinti Chartiją. Teisingumo Teismas manė, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą niekaip nebuvo matyti, kad ginčas turi sąsają su kuria nors iš situacijų, numatytų šį prašymą pateikusio teismo nurodytose Sutarties nuostatose (16, 20, 22, 23, 26, 27 punktai ir rezoliucinė dalis).

2015 m. liepos 2 d. Sprendimas „Gullotta ir Farmacia di Gullotta Davide & C.“ (C-497/12, EU:C:2015:436)

Šioje byloje Italijos vaistininkas siekė prekiauti receptiniais ir sveikatos tarnybų nekompensuojamais vaistais vienoje iš savo parafarmacinių produktų parduotuvių. Tačiau jam buvo atsisakyta išduoti reikiamą leidimą, nes pagal Italijos teisės aktus šiais vaistais buvo galima prekiauti tik vaistinėse. Vaistininkas kreipėsi į *Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia* (Sicilijos regiono administracinis teismas, Italija) ir teigė, kad šie teisės aktai prieštarauja Sąjungos teisei. Šis teismas pateikė Teisingumo Teismui kelis klausimus, kurių vienas buvo susijęs su Chartijos 15 straipsnio (laisvė pasirinkti profesiją ir teisė dirbti) išaiškinimu.

Pacitavęs Procedūros reglamento 94 straipsnio c punktą Teisingumo Teismas nusprendė, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą neatitinka šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų. Iš tiesų jis neleido suprasti, kodėl jį pateikęs teismas abejoja dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės nuostatų

suderinamumo su Chartijos 15 straipsniu. Jame taip pat nebuvo elementų, leidžiančių Teisingumo Teismui pateikti nacionaliniam teismui Sąjungos teisės išaiškinimą, kuriuo remiantis šis teismas galėtų išspręsti jo nagrinėjamą teisinę problemą. Kadangi Teisingumo Teismas neturėjo būtinos informacijos, kad galėtų naudingai atsakyti į prejudicinį klausimą, jis pripažino jį nepriimtinu (17–21 punktai ir rezoliucinė dalis).

2014 m. gruodžio 11 d. Nutartis „Stylinart“ (C-282/14, EU:C:2014:2486)

Šioje byloje Lenkijoje įsteigtos prekybos bendrovės, kuri vertėsi baldų vežimu ir pristatymu Vokietijoje, nekilnojamojo turto dalis buvo nusavinta kelio tiesimo tikslais. Dėl šio nusavinimo bendrovė buvo priversta imtis tam tikrų priemonių, dėl kurių gerokai padidėjo jos veiklos sąnaudos. Tačiau pagal Lenkijos teisę dėl nusavinimo išmokėta kompensacija negalėjo viršyti nusavinto turto vertės. Joks teisinis pagrindas neleido į šią kompensaciją įtraukti sumos, atitinkančios patirtus nuostolius, t. y. faktinius nuostolius ir negautą pelną. Bendrovė manė, kad jai išmokėta kompensacija buvo nepakankama, todėl kreipėsi į *Sąd Rejonowy w Rzeszowie* (Žešuvo apylinkės teismas, Lenkija) su prašymu nustatyti, ar taikomi teisės aktai buvo suderinami su Chartijos 16 straipsniu (laisvė užsiimti verslu) ir 17 straipsniu (teisė į nuosavybę). Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija, paklausė, ar Chartijos nuostatos negalėtų panaikinti jo identifikuotos Lenkijos teisės spragos.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad jo jurisdikcija atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą nenustatyta, nes šiame prašyme nebuvo minimalių paaiškinimų dėl sąsajos, kurią šį prašymą pateikęs teismas įžvelgė tarp Sąjungos teisės ir nacionalinės teisės aktų. Priminęs savo Procedūros reglamento 94 straipsnio c punkto turinį, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tik citavo Chartijos nuostatas, kitomis Sąjungos teisės nuostatomis nesirėmė, be to, net nenurodė konkrečių duomenų, privertusių jį iškelti klausimą dėl Chartijoje nenurodytų Sąjungos teisės normų aiškinimo ar taikymo (19–22 punktai ir rezoliucinė dalis).

2016 m. vasario 25 d. Nutartis „Aiudapds“ (C-520/15, EU:C:2016:124)

Agenzia Italiana del Farmaco (Italijos vaistų agentūra, toliau – AIFA) priėmė sprendimą, kuriuo vaistą nuo vėžio buvo leista naudoti tik valstybinėms ir privačioms ligoninėms, o pripažintoms ambulatorinės chirurgijos įstaigoms neleista to daryti. *Associazione Italiana delle Unità Dedicate Autonome Private di Day Surgery e dei Centri di Chirurgia Ambulatoriale* (toliau – *Aiudapds*) dėl šio sprendimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pateikė ypatingąjį skundą Respublikos Prezidentui. Ji kritikavo kai kurių farmacijos bendrovių veiksmus, šurkščiai pažeidžiančius konkurenciją, ir AIFA padarytus sunkius pažeidimus. Viena iš šių farmacijos bendrovių užginčijo šią procedūrą ir pareikalavo, kad *Aiudapds* skundą nagrinėtų apygardos administracinis teismas.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paklausė, ar reglamentavimas, pagal kurį pateikus ypatingąjį skundą Respublikos prezidentui vienai šaliai leidžiama pasiekti, kad byla būtų iš jo paimta ir perduota apygardos administraciniam teismui be kitų šalių sutikimo ir joms nedalyvaujant, suderinamas su Chartijos 47 straipsnio (teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą) antra pastraipa ir 54 straipsniu (draudimas piktnaudžiauti teisėmis), nes dėl to silpniausios bylos šalys nepagrįstai atsidurtų labai nepalankioje padėtyje.

Toje byloje Teisingumo Teismas pažymėjo, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą nebuvo nieko, kas leistų daryti išvadą, kad ginčas pagrindinėje byloje susijęs su Chartijoje nenumatytos Sąjungos teisės normos aiškinimu ar taikymu. Todėl jis pripažino neturįs jurisdikcijos atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą (21 ir 23 punktai).